

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Viite: Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta / HE 76/2022 vp
Asia: Kirjallinen asiantuntijalausunto

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Luonnonsuojelulain esityksen uudet tavoitteet ja keinot ovat välttämättömiä luontokadon pysäyttämiseksi. Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen tarvitaan toimia kiireellisesti. Esitetty luonnonsuojelulaki edistää monimuotoisuuden tilaa, ja SYKE tukee esitystä. Lakiesityksen lisäksi tarvitaan jatkossa myös muita uusia ohjauskeinoja luonnontilan parantamiseksi.

Lakiesityksessä on monimuotoisuuden turvaamisen sekä lain modernisoinnin kannalta paljon hyvää, ja se perustuu laajaan, tuoreeseen tietopohjaan. Modernisointi on tärkeää, koska luonnon monimuotoisuuden turvaamisen haasteet – ja ratkaisumahdollisuudet – ovat entistä moninaisempia.

Vaikuttavimpia uusia elementtejä ovat luontotyyppisuojelelun tehostaminen, luonnonhoidon tuet ja avustukset sekä biodiversiteettistrategian ja -toimintaohjelman alueelliset toimeenpanosuunnitelmat. Hitaammin vaikuttavia uudistuksia ovat tiedonhallinnan tehostaminen sekä varovaisuusperiaatteen ja ympäristötietoisuuden edistäminen. Johtuen ilmastonmuutoksen ja luontokadon toisiinsa linkittyneistä vaikutuksista SYKE pitää hyvänä myös kirjauksia ilmastonmuutoksen sopeutumisesta, esimerkiksi yhtenä luonnonsuojelualueen perustamisedellytyksenä (43 §). Kokonaisuutena lakiesitys on selkeä ja tuo paitsi uusia luonnon monimuotoisuutta turvaavia ohjauskeinoja myös nostaa uudet toimenpiteet ja eri toimijoiden roolit hyvin esille.

Lakiesitys laajentaa kuvaa luonnon monimuotoisuuden turvaamisen kentästä ja toimijoista. On hyvä, että esitys tekee jo vuosia toiminnassa olleet vapaaehtoisen luonnonsuojelun toimenpideohjelmat näkyväksi osaksi luonnonsuojelua (14 §). Velvoitteiden rinnalle tarvitaan jatkossakin vapaaehtoisia toimia luontokadon pysäyttämiseksi. Lisäksi on hyvä, että luontokohteiden hoitoon sekä kunnostukseen saatavissa olevat uudet tukimuodot (Luku 4) kattavat myös Luvun 7 määrittelemät uhanalaiset luontotyypit (69 §).

Koskien eliölajien maahantuontia ja maastavientiä (90 §) tiukemmat toimenpiteet olisi yksittäisten lajien osalta perustellumpaa säätää asetuksella nyt lakiesityksessä olevan CITES-asetuksen liitteen A kaikkien lajien ja liitteen B lajeista pykälässä mainittujen lajien täyden metsästystrofeiden maahantuontikiellon sijaan. Kansainvälisen CITES-sopimuksen sekä sitäkin tiukemman EU:n CITES-

lainsäädännön sisältämä lupasääntely, vienti- ja tuontikiellot sekä muut CITES-mekanismit itsessään jo estävät kansainvälisen viennin ja tuonnin, jos toiminta ei ole kyseisen lajin kohdalla kestävää.

Lakiesityksen valmisteluprosessin aikana tehdyt muutokset kuten velvoittavuuden poistaminen ekologisesta kompensatiosta heikentävät osin lain vaikuttavuutta. Lakiesitys luo kuitenkin puitteet ekologisen kompensatioiden vapaaehtoiselle toteuttamiselle (Luku 11). Kompensatioiden käyttöön ottaminen voi tuoda uutta liiketoimintaa maanomistajille, jotka voivat tuottaa kompensaatiossa tarvittavia hyvityksiä.

Uhanalaisten luontotyyppien huomioonottovelvoite on lainvalmistelun kuluessa supistunut informaatioluonteiseksi eikä laajenna muihin lakeihin jo nykyisin sisältyviä velvoitteita. Ehdotettu uudistus kuitenkin tuo aiempaa selkeämmin esiin tarpeen ottaa uhanalaiset luontotyypit huomioon hankkeiden ja suunnitelmien luontoselvityksissä ja päätöksenteossa ja on siksi tärkeä askel oikeaan suuntaan.

Hallituksen esitykseen sisältyvässä nykytilanteen kuvauksessa tuodaan esiin metsien käytön vaikutus Suomen luonnon monimuotoisuuteen. Lakiesityksessä suojelualueiden ulkopuoliseen metsäluonnon turvaamiseen ei kuitenkaan tuoda uusia ohjauskeinoja, mitä SYKE pitää lakiehdotuksen vaikuttavuutta vähentävänä seikkana.

Lausunnon valmisteluun ovat kehittämispäällikkö Minna Pekkosen lisäksi osallistuneet johtaja Petri Ahlroth, ylitarkastaja Stella From, ryhmäpäällikkö Riikka Paloniemi, erikoistutkija Minna Pappila sekä ryhmäpäällikkö Anne Raunio